

[Niels Helveg Petersen.]

Der er tre hovedproblemer i diskussionen om grundloven. For det første er der spørgsmålet om, hvad udtrykket „i nærmere bestemt omfang“ i grundlovens § 20 betyder. Der er for det andet spørgsmålet om den ubegrænsede varighed, og der er for det tredje spørgsmålet om fællesskabsrettens forrang.

Hvad det første angår, den nærmere fastlæggelse af udtrykket „i nærmere bestemt omfang“, er der ingen tvivl om, at Romtraktaten opfylder det krav, at der skal være tale om beføjelser i nærmere bestemt omfang. Romtraktaten definerer de særlige saglige områder, hvor traktaten er gældende.

Jeg synes, det interessante i denne diskussion i virkeligheden er et ganske andet synspunkt, nemlig dette, at der inden for fællesmarkedet er en meget klar tendens til, at samarbejdet f. eks. om de vigtige økonomiske og monetære spørgsmål udfolder sig uden for traktatens egentlige område. Dette fremgår allerede af overskriften til den berømte resolution fra februar-marts 1971, hvor man fastlægger nogle hovedretningslinjer for, hvorledes man ønsker at udvikle det økonomiske og monetære samarbejde.

Overskriften siger, at det er en resolution vedtaget af Ministerrådet og af medlemslandenes regeringer. Det er samme kreds, men sondringen er interessant, fordi det hermed er antydning, at det økonomiske og monetære samarbejde for en meget stor del vil komme til at foregå uden for den egentlige Romtraktats rammer og altså mere få karakter af et almindeligt samarbejde imellem stater, end det vil få karakter af et overnationalt samarbejde.

Jeg mener, at det er sandsynligt, at samarbejdet inden for Romtraktaten i stigende grad vil udfolde sig efter den model, og at det derfor også er vigtigt at få det fremdraget, for det har også betydning ved den reelle vurdering af de statsretlige problemer.

Mindretallet siger om spørgsmålet, at artikel 235 betyder, at EFs funktionsområde er næsten ubestemt. Denne påstand er juridisk set uholdbar. Artikel 235 er ingen blankofuldmagt. Intet som helst grundlag findes der for at anlægge en sådan fortolk-

ning. Den er en sikkerhedsventil, og iblandt Romtraktatens fædre har det selvfølgelig aldrig været hensigten, at artikel 235 skulle kunne anvendes til en hvilken som helst udvidelse af Romtraktatens funktionsområde. Derfor er det en overordentlig tvivlsom og uholdbar fortolkning af denne artikel, mindretallet her fremholder.

Hvad varighedsproblemet angår, spiller spørgsmålet jo en stor rolle i den folkelige diskussion, ikke som et juridisk problem, men som et politisk problem. Mindretallet anfører, at beføjelser, der overlades, ikke uden retsbrud kan tilbagekaldes. Om dette er der især tre synspunkter at anføre. For det første: det er folkeretligt anerkendt, at en stat kan frigøre sig for internationale forpligtelser, hvis der eksisterer andre forudsætninger, der medfører væsentlige ændringer i de faktiske omstændigheder. Med andre ord: indtræder der væsentligt ændrede forudsætninger, er en stat berettiget til at træde tilbage fra en international aftale. Dernæst, og det er nok mere praktisk: hvis der opstår alvorlig strid mellem fællesmarkedet og et enkelt eller flere medlemslande, vil der selvfølgelig ved gensidig overenskomst kunne blive tale om udtræden. Og endelig for det tredje — og det er i hvert fald i den juridiske diskussion et hovedsynspunkt: der kan være tale om tilbagekaldelse af beføjelser, som kan være et brud på folkeretten, men som ikke desto mindre vil have fuld forfatningsretlig gyldighed. Max Sørensen siger det i sit responsum på den måde:

„Konklusionen er derfor, at der intet grundlovsstridigt er i at indgå en folkeretlig forpligtelse, der begrænser adgangen til at tilbagekalde en beføjelse, som er overdraget i henhold til § 20.“

Det tredje problem er forrangsproblemet, hvor mindretallet i sin jagt på muligheder for at anfægte det juridiske grundlag indtager det standpunkt, at fællesskabsreglerne i Danmark skulle have forrang, selv hvor der er tale om en udtrykkelig dansk forskrift af et andet indhold. Dette er for det første forkert, og for det andet fatter jeg slet ikke, at især modstanderne kunne ønske at anlægge en sådan fortolkning af fællesskabsretten, som intet grundlag har i dansk ret, og som